

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE GALATIANS

¹ Shíí Paul, des'a'íí nshíí, (doo nnee shides'a'go da, doo nnee bik'ehgo da, áídá' Jesus Christ ła'íí Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa zhá bik'ehgo, án Jesus daztsáadı' naadiidzaago áyíílaahi;)

² Shíí hik'e odlá' bee shik'isyú bił nashkaihíí dawa, Galátiagee ínashood ha'ánálséh nagozníí bich'í' k'eda'iilchii:

³ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'á'dí ilch'í'gont'ééhíí bee nohwich'í' goz'ąą le',

⁴ Bik'ehgo'ihí'nań nohwiTaa bik'ehgo nohwinchọ'húí bighá Jesus n'ídeltíí, díí nchọ'go nagowaahíí yits'á' nohwinííł doleelgo:

⁵ Kodí' hik'e dahazhí' Bik'ehgo'ihí'nań dážhọ ba'ihégosí le'. Doleelgo at'éé.

⁶ Nohwiká ánniidgo Christ biłgoch'oba'íí biyi' onohwinil n'íí dagoshch'í' bits'á'zhí' ádaasohdzaahíí, ła'íí yati' baa gozhóni lahgo at'éhi bich'í'go daahosohkaihíí baa shíł díyagot'éé:

⁷ Díí ba'ashhahyú yati' baa gozhóni doo ła' nanást'ąą da; áídá' nnee ła' nohwił nadaagokigo ádaanohwile'hi ła'íí Christ nkt'éégo baa na'goní'íí lahgo ádaile'go hádaat'íí.

⁸ Áídá' née dagohíí yaaká'dí' nal'a'á ndi yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosiilni'íí lahgo at'éégo nohwił nagolni'yúgo, án góyéégo bángodot'aal.

9 Da'ádaade'niid n'íi k'ehgo gánádish'niih, Nnee la' yati' baa gozhóni nádaagodo'áá n'íi lahgo at'éégo yaa nohwił nagolni'yúgo, án góyéégo bángodot'aał.

10 Ágádishniigo ya' nnee bił daanshoq hileeh née, née Bik'ehgo'ihí'nań zhá bił nshoq hishleełh née? Ya' nnee bił daagoyiłshóqgo hasht'íi gá? Dah, t'ah nnee bił daagoyiłshóqgo hasht'íiyúgo doo Christ bá na'isiidgo at'éé da.

11 Áídá' shik'íiyú, yati' baa gozhóni baa nagoshni'íi doo nnee bik'ehgo alzáhi at'éé dahíi bídaagonołsihgo hasht'íi.

12 Doo nnee bits'á'dí' nádiin'eí at'éé da, doo shił ch'et'áá da, áídá' Jesus Christ shił ch'í'nah áyílaahihi bee bígosíłsiid.

13 Jews daanlíni bi'okáahíi bikísk'eh ánsht'ee n'íi ba'ikodaanołsi, Bik'ehgo'ihí'nań daayokáahíi ha'ánáłséhíi nyeego biniidaagonł'éégo shinagha nakai ni', da'ílii hishchiigo ch'éh at'íid:

14 Jews daanlíni bi'okáah bikísk'eh ánsht'eedá' dashíi bił hat'i'ihíi bił dáłedaahonsdzaahi bitisgo gonsáá ni', bits'á'dí' hadaakínelt'áni bi'at'e' bikísk'eh ánsht'eego dázhq hasht'íi ni'.

15 Áídá' doo hwahá goshlee dadá' Bik'ehgo'ihí'nań hashíiłtíi, la'íi shaa ch'oba'íi bee shiká ánniidá',

16 BiYe' shił ch'í'nah áyílaa, nnee doo Jews daanlii dahíi bitahyú baa nagoshni' doleethíi bigha shiká ánniid; áidi' doo hadín dagoshch'í' baa bił nagoshni' da ni':

17 Ła'íi Jerúsalemyú dashínłtségo Jesus binadaal'a'áhíi doo bich'í' oyáá da; áídá' Arabiayú óyáá ni', áidi' Damáscusyú nánsdzaa.

18 Áídí' taadn legodzaago Jerúsalemyú Peter bich'í' oyáá, ákú ashdla'áadah bíł sheiskaąą.

19 Jesus binadaal'a'á ła'ihíí dała'á zhá hish'íj ni', nohweBik'ehń bik'isn, James holzéhi.

20 Bik'ehgo'ihí'nań shá yígótsj, doo lé'ishchoo dago díí bee nohwich'í' k'e'eshchiihíí.

21 Áí bikédí'go ni' Sýria ła'íí Cilícia daagolzeeyú níyáá;

22 Judéagee ha'ánázéh nagoznili Christ daayokąąhíí doo hwahá daashiłtséh dadá':

23 Díí zhá shaa ch'iniigo daidezts'ąą, Áń nohwini-idaagodeláa n'íí, odlą' da'ílíí yłchíigo ch'éh át'íj n'íí, da'án k'adíí da'ái odlą' n'íí yaa yánáltih łaą, ch'ini.

24 Áík'ehgo shíí shighą Bik'ehgo'ihí'nań ya'ihédaanzj lęk'e.

2

1 Áídí' díj'ts'áadah legodzaago Jerúsalemyú Bárnabas ła'íí Titus bíł onanáshkai.

2 Jerúsalemyú nádishdáh doleelíí shił ch'í'nah alzaago onásdzaa, doo Jews daanlij dahíí bitahyú yati' baa gozhóni baa yánáshtihíí ákú baa nadaagosisni', nnee nł'éeego daach'idnłsiniń zhá dasahńdi baa bíł nadaagosisni', doo ágásdzaa dayúgo dánko da'ílíjzhj' na'isiidhi at'ée, dánko da'ílíjzhj' na'sízid doleelhi at'ée.

3 Ákú Titus holzéhi bíł nash'aashi, Circumcise ánidolne', doo hak'i daabiłnńiid da, Greek nlij ndi:

4 Nnee ła' nohwik'isyú ádaadil'iiniń hah ádaabidines'ijid, áí Jews bich'í' begoz'aaníí bee isnáh daandlij n'íí Christ bits'ą' nohwińilhíí

yídaagosijhgo, isnáh ánádaanohwilde'go hah ádaanest'iid:

⁵ Áí doo hódáayéelts'aq da ni', dét'ihézhì' ndi; yati' baa gozhóni da'aniihíí dayúwew nohwitahyú begoldoh doleelhíí bigha.

⁶ Nnee daach'idnksiníí, (ágádaat'eeshq' ndi doo shil hago'at'éé da: Bik'ehgo'ihí'nañ nnee dawa dálekt'eego yaa natsekees:) áí nnee nlt'éégo baa ch'iniihíí díí baa yashti'íí doo hak'i la' baa dahnágóst'áq golzeego shil nagolni' da:

⁷ Ndihií Peter, nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'ì' yati' baa gozhóni yaa yánáltihgo baa det'aqhíí k'ehgo shíí, nnee doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí bich'ì' yati' baa gozhóni baa yánáshtihgo shaa det'aqgo yídaagosijid;

⁸ (Bik'ehgo'ihí'nañ, Peter nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'ì' yides'a'dá' binkááyú na'iziidíí, da'án shíí aldó' shinkááyú na'iziid, doo Jews daanlij dahíí bich'ì' yánáshtihgo;)

⁹ Áík'ehgo James, Céphas, la'íí John, nldzilgo bi'okqah yee ínashood yitl'ááh naziiníí k'ehgo baa natsí'gokeesíí, Bik'ehgo'ihí'nañ bilgoch'oba'íí shaa det'aqhíí yídaagosijidá', bil da'la' daasiidlijigo Barnabas hik'e shíí hìl lák'edaadelniigo gádaanohwiñii, Nohwíí doo Jews daanlij dahíí bich'ì' noh'aash, néé circumcise ádaabi'deszaahíí bich'ì' dekaí.

¹⁰ Díí zhá gánádaanohwiłdo'niid, Tédaat'iyéhíí bínádaaħniih; áí shijíí dawa bee biká hásht'ijí ní'.

¹¹ Áídí' Peter Ántiochyú nyaadá' doo bik'ehyú adzaa dahíí bigha dábiniiizhì' áldéniid ní'.

¹² James odais'a'íí t'ah doo hikáh dadá', Peter doo Jews daanlij dahíí yil da'iyqā: áídá' áí

n̄neehíí hikaidá' t'ąązhí' áinzigo its'á'ídeltj̄, circumsise zhińéégo daanliiníí yénáldzidhíí bighą.

13 Áídí' Jews daanlíni ła'ihíí Peter adzaahíí bighą bíí ałdó' t'ąązhí' ádaaszaa lẹk'e, Barnabas ndi itah ágát'ée silij̄.

14 Áí n̄neehíí yati' baa gozhóni biyi'dí' da'ańiihíí doo bikísk'eh ádaat'ee dahíí bígosłtsj̄dádá' dawa bináál Peter gáldéniid, Ni, Jew nłj̄ ndi doo Jews daanlij̄ dahíí ádaat'eehíí k'ehgo ánt'éeýugo, doo Jews k'ehgo da, hant'é bighą doo Jews daanlij̄ dahíí dabíni'ąayú Jews ádaat'eehíí k'ehgo ádaanoht'eego nkt'ée, daabih̄n̄ni ląá?

15 Doo Jews daanlij̄ dahíí doo bik'ehyú ádaat'ee da, áídá' néé, Jews daandlij̄go daagosiidliiníí, doo áí k'ehgo ádaant'ee da.

16 Díí bídaagonłzi, doo Jews bich'j̄' begoz'aaníí bikísk'eh ánách'ot'ij̄łhíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú ách'ít'ée da, áídá' Jesus Christ ch'odlaąhíí zhą bighą: áík'ehgo danée ndi Jesus Christ daahosiidlaąad, Christ daahohiidlaąhíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań dávik'ehyú ádaat'éhi daanohwił̄ni doleełgo, doo begoz'aaníí bikísk'eh ánadaahiit'ij̄łhíí bighą da: n̄nee doo ła' begoz'aaníí yikísk'eh ánát'ij̄łhíí bighą Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dávik'ehyú át'ée da.

17 Áídá' Christ biláhyú nkt'éeego ádaat'ee daanohwił'idi'n̄ni hádaahiit'j̄dádá', néé Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí doo bikísk'eh ádaant'ee dago nohwígozj̄dyúgo, ya' áí bighą Christ nchọ'íí bich'j̄' nohwelnáá néé? Dah, da'ańii doo ágát'ée da.

18 Dant'éhéta yó'odii'ąągo baa yashti' n'íí nkt'éeego

baa yánáshtih lék'eyúgo, shíí n̄nee ilsiihi nshłjigo shígózi.

19 Jews bich'ì' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánánsht'ee dahíí bighą begoz'aaníí bich'ì' dasitsáá, áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań zhá bich'ì' hinshnaa.

20 Tsì'ılna'áhi biká' Christ bił dasitsáá, ndi hinshnaa; áídá' doo shíí hinshnaa da, Christ shiyi' goliıgo án bee hinshnaa: k'adíí shits'í bee nashaahíí Bik'ehgo'ihí'nań biYe' hoshdląago bee nashaa, án bił nshoqgo bi'ihí'na' shá nyiné'go shá daztsą.

21 Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íí bee Christ nohwainktííní doo da'ılı́ hósh'ńíí da: Jews bich'ì' begoz'aaníí bee n̄nee dábik'ehyú ádaat'ee daasiljıyúgo, Christ daztsąahíışa' doo ılı́ da hileeh.

3

1 Galatiagee daagonohłini, doo daagonohsąą dahíí, hadín ląą k'izénohwideznilgo da'aniigo ágot'eehíí doo bikísk'eh ádaanoht'ee da daasoljı? Nohwíí nohwinadzahgee Jesus Christ tsì'ılna'áhi bíheskał n'íí, ya' yati' bee doo nohwił ch'í'nah alzaa da lán gá?

2 Díí zhá nanohwídaadishkid, Ya' Jews bich'ì' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bighą Holy Spirit nohwaa daadest'ąą née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdląahíí bighą née?

3 Nt'é bighą áík'ehgo doo daagonohsąą da? Ya' Holy Spirit bee ínashood daasoljı, n'íí k'adíí dánohwíí ánadaht'ijłíí bee hadaanohwi'deszaa née?

4 Ya' da'íllízhì' lǎágo goyéégo nohwich'ì' nagoyaa lán gá? Da lán shì go'íí.

5 Bik'ehgo'ihì'nañ Holy Spirit nohwaa daizné'íí, la'íí nohwitahyú godiyìhgo ánát'ìllíí, ya' Jews bich'ì' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bigha ánát'ìllí née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdlaḡhíí bigha ánát'ìllí née?

6 Da'anii nohwi'odla'híí bigha. Ágát'éégo Abraham Bik'ehgo'ihì'nañ yosdlaḡd, áik'ehgo bi'odla'híí bigha dá bik'ehyú át'éégo bá hótag lèk'e.

7 Áí bigha díí bídaagonoḡsì le', nnee bi'odla' daagolíníí áí da'anii Abraham bichḡgháshé daanlìí.

8 Doo Jews daanlìí dahíí Christ daayodlaḡhíí bigha bincho'íí yits'á'zhì' Bik'ehgo'ihì'nañ ch'ínádaabidonihíí dabíntsedá' Bik'ehgo'ihì'nañ biyati' bek'e'eshchiiníí ch'í'nah alzaa, áí dabíntsedá' yati' baa gozhóni Abraham bich'ì' yá'iti' gáníígo, Nnee iltah at'éégo hadaazt'í'íí dawa ni ninkááyú biyaa gozhóó doleel, nii.

9 Áik'ehgo nnee Christ daayodlaḡhíí hik'e Abraham, Bik'ehgo'ihì'nañ yodlaḡhíí, bílgo biyaa daagozhóni at'éé.

10 Áídá' Jews bich'ì' begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo zhá dá bik'eh daanzini dawa bíl ch'ídaagosdíní ádaat'ee: gáníígo bek'e'eshchìí, Nnee daantúígee begoz'aaníí naltsoos besi'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí, la'íí doo ye'ánát'ìllí dahíí bíl ch'ígodíní at'éé.

11 Bik'ehgo'ihì'nañ binadzahgee nnee doo la' Jews bich'ì' begoz'aaníí yikísk'eh at'ééhíí zhá bigha dá bik'ehyú át'ééhíí nkt'éégo bígózi, bek'e'eshchiiníí

gáníhíí bigha, Hadín dábik'ehyú át'ééhíí odla' zhá yee hínaa doleel.

12 Jews bich'í' begoz'aaníí, da'ohdlaayúgo zhá hasdahkáh, doo nohwihíí da, áídá' gánohwihíí, Begoz'aaníí áníhíí bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo dahazhí' daahohnaa doleel.

13 Jews bich'í' begoz'aaníí bee bił ch'ígodíni bits'á'zhí' Christ bidíí yee nadaanohwihesníi, dabíí nohwá bił ch'ígodíhíí silíí, gáníígo bek'e'eshchíhíí bigha, Hadín tsí'ílna'áhi biká'dí nahitíhíí bił ch'ígodíni at'éé, níi:

14 Bik'ehgo'ihí'nań Abraham yá hadzii n'íí Jesus Christ biláhyú doo Jews daanlíí dahíí áldó' daabiyéé doleelhíí bigha adzaa; lá'íí néé Jews daandliiníí, doo Jews daanlíí dahíí biłgo nohwi'odla' binkááyú Holy Spirit, nohwa'det'aa n'íí, daanoht'wíyéé doleel.

15 Shik'ííyú, nnee ánádaat'ííhíí baa nohwil nagoshní'go nohwil ch'í'nah ashle'; nnee lá' bíyééhíí lá' yaa yidin'áágo naltsoos bee níłtsoozíí doo hadín yiká' nnánótíí at'éé da, dagohíí yínágodo'aah at'éé da.

16 Abraham lá'íí bits'á'dí' hadaahíłchíhíí ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii. Hadaahíłchíhíí láágo doo níi da, áídá' dała'á zhá ba'det'aa, níi, áí Christ.

17 Díínko áłdishníi, Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham biłgo lá'det'aaníí Christ biláhyú Bik'ehgo'ihí'nań nłdzilgo áyíłaa, áídí' díí'í gonenadinhíí biká'yú tadin łegodzaa bikédí'go Bik'ehgo'ihí'nań Abraham bits'á'dí' hadaahíłchíhíí yágon'áá lək'e; ndi áí yágon'ááníí Bik'ehgo'ihí'nań hik'e Abraham biłgo lá'det'aa

n'íí doo yiká' nnánótijj at'ee da, áí Abraham ba'det'aaníí bee bich'í' ha'odzii n'íí doo da'ílíí yólchíí át'ée da.

18 Abraham bits'á'dí' hadaakishchiiníí yángon'ááníí bikísk'eh ách'ít'éeego hasdách'igháhyúgo, Abraham ba'det'aaníí doo bits'á'dí' da, áídá' Bik'ehgo'ihí'nań Abraham ya'den'áá n'íí zhá bee hasdách'igháh, áí Christ bee hasdách'igháh golzeego ágolzee.

19 Áík'ehgo begoz'aaníí nt'é bighą alzaa? Nnee doo bik'ehyú ánádaat'ijj dahíí áí yee yídaagołsijh doleelhíí bighą, Abraham bits'á'dí' hadaakishchiiníí dała'á zháhíí ba'det'aaníí hígáh doleelzhí', Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí Abraham hat'í'íí dé't'ihézhí' yitł'ááh nakai doleelgo yángon'áá; Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'á yaaká'dí'hi begoz'aaníí yee nohwaa ndaagoz'ąą, la'íí nnee hik'e Bik'ehgo'ihí'nań bigizhgee sizini binkááyú nohwaa daizné'.

20 Igizhgee siziiníí doo dała'á yigizhgee sizijj da, nakiyúgo zhá yigizhgee sizijj, ndi Bik'ehgo'ihí'nań Abraham dasahńdi yich'í' hadzii.

21 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ya' Abraham bits'á'dí' hadaakishchiiníí ba'det'ąą n'íí yókáał née? Dah, da'anii doo ágát'ée da: begoz'aaníí be'ihí'naago nohwainé' lěk'eyúgo, áí begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeýúgo dávik'ehyú ádaant'ee doleel ni'.

22 Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí gáníí, Nnee dawa nchọ'go ágot'eehíí ha'ábisnil, nii, áík'ehgo Jesus Christ daayodlaąhyúgo zhá Bik'ehgo'ihí'nań ch'ídaabidońiilgo ba'det'ąą n'íí be-

golne'.

²³ Áídá' Christ daahohiidlaago hasdáhiikáhíí t'ah doo nohwá ch'í'ótáá hileeh dadá', begoz'aaníí nohwebik'ehgo ádaant'ee ni', odlá'íí nohwá ch'í'ótáá silijzhí'.

²⁴ Begoz'aaníí lah nohwił ch'ígó'aahíí nlii ni', Christ bich'í' nnohwinííł doleełgo, áń daahohiidlaahíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań ch'ínadaanohtwinííł doleełgo.

²⁵ K'adíí odlá' nohwá ch'í'ótáá silijgo ikh'ígó'aahíí doo dayúweh nohwebik'eh da.

²⁶ Christ Jesus daahohdlaahíí bigha daanohtwigha Bik'ehgo'ihí'nań bichagháshé daanohtlii.

²⁷ Nohwíí baptize ánohtwi'deszaahíí bee Christ bił dała'á daasolijyúgo, diyágé ádaagoch'idle'híí k'ehgo Christ ádaagosohdlaa.

²⁸ Jew nlii dagohíí Greek nlii doo daadohtni da, isnáh nlii dagohíí doo isnáh nlii da, nnee nlii dagohíí isdzán nlii doo daadohtni da; daanohtwigha Christ Jesus bił dała'á daanohtlii.

²⁹ Christ bíyéé daanohtliiyúgo, Abraham bits'á'dí' hałnolt'aaníí daanohtlii, Bik'ehgo'ihí'nań Abraham ya'den'áá n'íí nohwich'í' begolzaa.

4

¹ Díínko áldishni, chagháshé la' bitaa bíyééhíí bíyéé doleeł ndi t'ah doo nnyééhdá' isnáh nliihíí k'ehgo at'éé, bitaa bíyééhíí dawa yebik'eh doleeł ndi;

² Áídá' biłch'ígó'aahíí la'íí bíyéé doleełíí yebik'ehíí binádéz'íi, hagee bitaa yee

bángon'áázhi'.

³ Da'ágát'éégo néé chağhášhé k'ehgo daandliídá', díí ni'godzán biká' ágot'eehíí zhińéégo dantsé ilch'ígót'aahíí isnáh ádaanohwiłsı ni':

⁴ Áídá' dábik'eh ngonyáágo, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' yides'a' lək'e, án isdzán bishchíí, Jews bich'ı' begoz'aaníí bitł'ááhzhı' gozliı,

⁵ Nnee áı begoz'aaníí isnáh ádaabiłsiníí bidikíí bee nanáyihılńiigo ch'ínáyiniłł doleełgo gozliı, néé Bik'ehgo'ihí'nań bichağhášhé daandliı doleełgo.

⁶ Bik'ehgo'ihí'nań bichağhášhé daanohliıhíí bigħa, biYe' biSpirit nohwijíı yune' yides'a', Abba, shıTaa, ńiigo.

⁷ Áı bigħa doo dayúweh isnáh ńliı da, ndi Bik'ehgo'ihí'nań bizhaazhé ńliı; bizhaazhé ńliıyúgo Bik'ehgo'ihí'nań bíyééhíí Christ biláhyú ńiyéé doleeł.

⁸ Bik'ehgo'ihí'nań doo hwahá bídaagonołsıih dadá', bich'ı' da'ch'okağhíí daazhógo ádaat'ėhi daahohkağhgo bi'isna' daanohliı ni'.

⁹ Áídá' k'adíí Bik'ehgo'ihí'nań bídaagosołsııdá', án nohwídaagosııdá' áldishńii, hant'é bigħa dá ni'godzán biká' ágot'eehíí zhińéégo dantsé ilch'ígót'aahíí t'áazhi' bich'ı' ánádaahne'? Áı doo ńdzil da, la'ıı da'ılínėhi ádaat'ee, áı bi'isna' daanohliıgo hánádaah'ıı néé?

¹⁰ Łahgee godilzıgo yołkaahíı, łahgee dahnáyitłhíı, łahgee goldohíı, łahgee lenágodáhíı daadinolıı ląá.

¹¹ Da'ılıızhı' nohwitahyú na'isiid ni' nsıgo ląágo natseskees.

¹² Shik'ııyú, ánsht'eehíı k'ehgo ádaanoht'ee doleełgo nádaanohwoshkağh; shıhíı

da'ádaanoht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: Doo hagee shich'í' nch'ogo ádaahdzaa da ni'.

13 Dantsé yati' baa gozhóni bee nohwich'í' yashti'dá' shits'í baa dahgoz'ąągo nohwaa niyáągo bídaagonolsi.

14 Shits'í baa dahgoz'aaníí bee nanohwí'dintaah ndi, doo da'ílínégo ádaasho'níí da, doo shits'á'zhí' ádaasohdzaa da; áídá' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'dí'híí k'ehgo ndaashidołtji, Christ Jesus ndaadołtjihíí k'ehgo ndaashidołtji.

15 Akú sídááda' nohwil daagozhóó n'íí ya' doo bínadaałniih da née? Dzaą nohwaa nagoshni', bígonedzaąyúgo dánohwíí nohwináá hadaasohnilgo shaa daasohnil doo ni'.

16 Da'anii ádishniigo nohwich'í' yashti'híí bighą ya' nohwik'edaadinshniihgo ádishnií daanołsi née?

17 Áínneehíí, nohwil ch'ídaago'aahgo ádaadil'iiníí, nł'éégo nohwich'í' yádaakti' ndi, doo da'anii nohwá nł'éé da; áí bee shits'á' nohkáhgo ánohwile'go, bíí zhinéégo ádaanoht'ee daahleehíí bighą ádaanohwilnií.

18 Áídá' da'anii nł'éégo ágot'eehíí bighą nnee nł'éégo nohwich'í' yádaakti'ihíí nzhóó, dávik'ehn, doo dashíí nohwil nashkaigee zhá da.

19 Shichągháshé daanołni, isdzán ilchíigo bil nádi'nniihíí k'ehgo nohwá shiniinágonł'éé, Christ bi'at'e'íí beádaanoht'ee daasoljizhí',

20 Nohwíí nohwaa shil nagokihíí bighą dák'ad hadó' akú nohwil daansłji le' nsj, áík'ehgo iltah at'éégo bee nohwich'í' hadaasdzi' doleeł ni'.

21 Shil nadaagołni', nohwíí, Jews bich'í' be-

goz'aanii be'adaanoht'ee hadaah'tiinii, begoz'aanii aniihii doo bidaagonoksi da ga?

22 Dii'ehgo nko bek'e'eshchii, Abraham biye'ke naki lek'e, da'ala' isdzan isnah nlinihii bizhaazhe, la'ihii isdzan doo isnah nlini dahii bizhaazhe bilgo.

23 Isdzan isnah nlinihii bizhaazhehii chaghahshe dandaagohileehii k'ehgo gozlii, aida' doo isnah nlini dahii bizhaazhehii Bik'ehgo'ihina' da'aniihii k'ehgo begolnehgo gozlii.

24 Dii da'anii anagot'iihi bee nohwil ch'igot'aahi adaat'ee: dii isdzane nakihii Bik'ehgo'ihina' hik'e nnee langot'aa lek'ehii nakiyu agot'ehi ya nazii; da'ala' Agar holzehi, chaghahshe isnah daaleehii nyilchihi, an dził Sinai golzeegee got'aanii ya sizini.

25 Agar holzehi Arabia biyi' dził Sinai ya sizii, an daku ni' bika' Jerusalemhii yaa nagolni', an bichaghahshe bilgo isnah daanlini.

26 Aida' Jerusalem yaaka'yuhii doo isnah nlii da, ai nee daanohwimaa nlii.

27 Ganiigo bek'e'eshchii, Nil gozhoo le', doo ilchii dahii nlini, nichaghahshe da'adinii; nil gozhooogo nlnwosh, doo nil nadi'diniih dahii: isdzan bika' da'adini n'ii isdzan bika' golini n'ii bitisgo bichaghahshe laa.

28 Shik'iiyu, Abraham ba'det'aa n'ii k'ehgo Isaac gozlii, nee aldó' da'aik'ehgo Abraham bichaghahshe daandlii.

29 Aida'go agot'eehii k'ehgo, chaghahshe ndaagoleehii k'ehgo bi'dizhchiinii, Holy Spirit binawodii bee bi'dizhchiinii yiniigodnisi, dak'ad ndi da'agagot'ee.

30 Áídá' Bik'ehgo'ihí'nań biyati' hant'é níí gá? Gáníigo bek'e'eshchij, Isdzán isnáh nlíni bizhaazhé bílgo ch'ínenyóód; isnáh nlíni yishchínihíí bitaa bíyééhíí doo bíyéé hileeh da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bizhaazhéhíí zhá bíyéé hileeh.

31 Áík'ehgo shik'íyú, néé isdzán isnáh nlíni doo bichagháshé daandlij da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bichagháshé daandlij.

5

1 Christ ch'ínánohwińilhíí bigha ńdzilgo nasozij, Jews bich'į' begoz'aaníí doo bee isnáh náhdleehgo da, doo t'aazhį' bee ík'ínádaadohgisgo da.

2 Shíí Paul gánohwiłdishńii, Circumcise ádaanohwi'deszaa lęk'eyúgo, nohwíí Christ doo nohwił daant'é da.

3 Nńee dała'á daanohtijgee circumcise ádaanohwi'deszaahíí gádaanohwiłdishńii, Jews bich'į' begoz'aaníí dązhó dawa bikísk'eh ádaanoht'eego goz'ąą, doo łahzhį' zhá da.

4 Nohwíí dahadńnta begoz'aaníí bikísk'eh ánsht'eehíí bigha Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee dábik'ehyú ánsht'ee daanohsiníí, Christ nohwich'į'yúgo doo nt'é dago ádaanołsį; Bik'ehgo'ihí'nań bílgoch'oba'íí doo hádaaht'įį dago bits'ą'zhį' ádaahdzaa.

5 Néé Holy Spirit biláhyú daanohwi'odłą' bee dábik'ehyú ádaant'ee doleelíí nohwá łaalńéhíí ndaahóndliigo biba' ádaant'ee.

6 Jesus Christ bíł dała'á ch'įlijyúgo, circumcise áko'deszaa dagohíí doo circumcise áko'deszaa da ndi doo hago'at'éé da; áídá' ko'odłą'íí ko'įjóóníí bee ch'í'nah hileehíí zhá íłł.

7 Ihách'ideskaihí k'ehgo n̄t'éégo hohkeel ni'; hadín láá nohwil godishkish lán, da'anii ágót'eehí doo dayúweh bikísk'eh ádaanoht'ee da k'adí?

8 Hant'é k'ihzhì' ádaanohwizlaahí Bik'ehgo'ihì'nañ nohwich'ì' àn̄iidí doo bits'á'dí'gohi at'éé da.

9 Bání benilzoolé da'ayáhágo ik'áán nást'ódí da-hot'éhé daabíndīsołhí k'ehgo doo nzhq̄o dahí da'ayáhágo bitah dench'aadgo dawa daayil̄chq̄oh.

10 NohweBik'ehñ biláhyú nohwaa da'oshí, lahgo il̄ch'ígót'aahí dá baa natseskeesí k'ehgo nohwí ałdó' baa natsídaahkeesgo doo nádaagodoh'aah da doleek: hadín nohwil̄ daagodikishí, án baa yádotih.

11 Shik'íyú, circumcise ádaanohwí'dol̄ne' dishniigo nashaa l̄ék'eyúgo, doo shini-idaagoch'ink̄sì le'at'éé da. Ágádishniigo nashaa l̄ék'eyúgohí, tsì'ıl̄na'áhi doo baa yashti' le'at'éé da, áik'ehgo Jews daanliiní doo dayúweh shich'ì' hadaashkee le'at'éé da.

12 Hadín nohwil̄ daagodikishí nohwits'á'zhì' nó'ńíł dadó'.

13 Shik'íyú, dawa bil̄ ch'í'ót̄aahí bich'ì' nohwí'dokeed ni'; áídá' doo áí biḡh̄a nchq̄'go ánádaaahit'ìl̄go nohwá bil̄ ch'í'ót̄aā daanohsì da, ndi l̄il̄ daanojhq̄ógo l̄il̄ ch'odaahn̄ii.

14 Bik'ehgo'ihì'nañ yegos'aaní dawa díńko yati' dał'a'áhi bee łalzaa; Nit'ahdí' gólíní nił nzhq̄o le', dání íd̄il̄ njq̄ohí k'ehgo.

15 Áídá' dat'ógo il̄ch'ì' daadołghashyúgo, il̄ch'ì' nadaagonołkaadyúgo, ídaa daagonohdzaā, dánko ałł daałłghał ako.

16 Díí gánohwíldishnii, Holy Spirit bee hohkaah le', áík'ehgo nohwits'í nchọ'go hádaat'iiní doo beda'ol'ij da.

17 Ko'at'e' nchọ'í Holy Spirit yich'í' nagonłkaad, la'í Holy Spirit ko'at'e' nchọ'í yich'í' nagonłkaad: díí doo ilch'í' lət'ee da; áí bighą doo dahádaht'íyú ánádaht'ij da.

18 Holy Spirit nadaanohwiyiłaayúgo, Jews bich'í' begoz'aaní doo bitł'ááhyú ádaanoht'ee da.

19 Ko'at'e' nchọ'í díinko bebigoz'ijh, nant'í' na'idaahí, iké' na'idaahí, nchọ'go natsíts'ikeesí, nchọ'í doo bich'í' t'ąqzh'í' ách'ít'ée dahí,

20 K'e'eshchín daach'okaąhí, igołgaashí, ik'ech'inniihí, la'ch'idit'áhí, dawahá idáhách'it'iiní, ha'ishkeehí, ilch'í' nagoch'inłkaadí, ilts'ą'zh'í' ádaach'it'eehí, la'í da'anii ágot'eehí yits'ą'zh'í'go ilch'í'adaago'aahí,

21 Ła' bíyééhí idáhách'it'iiní, its'izilheehí, koł nágodeyisí, nchọ'í baa goch'iniliiní, la'í díí ba'ashhah alđó' nchọ'go ánádaat'ijłí: da'adá' baa nohwil nadaagosisni' n'í baa nohwil nanádaagoshni', díí ye'ánádaat'ijłí Bik'ehgo'ihinań bilaktł'áhgee begoz'aaní doo bíyéé daaleeh da.

22 Áídá' nest'ą' ch'il yiká' nánt'ihí k'ehgo díinko Holy Spirit bits'ą'dí'go begoz'áni at'ée, koł ijóóní, koł gozhóóní, koł nkegohen'áání, bągoch'oho'aahí, dawa bich'í' ch'izhóóní, ko'at'e' nł'éeéhí, kegondlijdí,

23 Kojí yune' isht'egodnt'éeéhí, idaa goch'idzaaní: ágádaat'eehí begoz'aaní bits'ą'dí' doo bándagot'aa da.

24 Christ bíyéé daanliiní bi'at'e' nchọ'ihí

bił daanzhōqōgo yiká hádaat'ijj n'íi tsj'ılna'áhi yídaayeskahíi k'ehgo yó'odaizné'.

²⁵ Holy Spirit bee daahin'naayúgo, da'án bee hi-ikaah le'.

²⁶ Doo itisyú ídaadéltijj da le', doo nchō'íi bich'ij' daahil'aa da le', doo ła' bíyééhíi ídáhádaahiit'ijjgo nchō'go łaa natsídaahiikes da le'.

6

¹ Shik'íiyú, nnee ła' doo bik'ehyú adzaa dayúgo, nohwíi, Holy Spirit bee nasoziińi, án baa daach'ohba'go bich'ij' yádaakti'go t'ąązhj' nkt'éégo nkenánohołteeh; ni alđó' dánko áik'ehgo nanídi'notaahi at'ééhíi baa natsínkees.

² Nyeego nohwich'ij' nadaagowaagee ılı ch'odaahnii le', ái bee Christ yegos'aaníi beda'ol'ijj doleeł.

³ Nnee doo nt'éhi k'a'at'éé da ndi, doo sihgo ánsht'ee da, nzjyúgo, ích'ij' nach'áhi at'éé.

⁴ Áidá' nnee dała'á daantjigees ye'ánat'ijjhi hago'at'ééhíi ídineł'ijj le', áik'ehgo dabíi bi'at'e' nzhōqyúgo, ái yaa bił gozhōq doleeł, doo ła'i nnee ye'ánat'ijjhi bigha da.

⁵ Nnee dabíi biyil dahyowełhi k'ehgo nnee daantjigees bi'at'e' doo nzhōq dayúgo dabíi nabikt'og.

⁶ Hadín Bik'ehgo'ihinań biyati' baa bił ch'ígót'aahíi, bíyééhíi nkt'éhíi dawa łazhzhj' hadín bił ch'ígót'aahíi yaa yihinił le'.

⁷ Doo ích'ij' nadaahch'aa da le'; Bik'ehgo'ihinań doo hago't'éégo bich'ij' na'ich'áhi at'éé da: nnee nt'é k'edileehíi da'ái náyihigéshi at'éé.

8 Hadín bi'at'e' nchọ'íi yee k'edileeyúgo ídìl ch'ígódeehi at'éeé; áídá' Holy Spirit yee k'edileeyúgo Holy Spirit bits'á'dí' yaaká'yú dahazhì' ihì'naahíi yinlt'áni at'éeé.

9 Nzhọqogo ánádaahiit'ijl'íi doo bik'e hijkáh da le': dayúweh ágádaahiit'ijyúgo nlt'éeego da'inlt'ąą.

10 Áík'ehgo nohwá ch'ígót'ąądá' halaąą nnee dawa bich'ì' nlt'éeego ánádaahiit'ijl' le', ndi nnee Bik'ehgo'ihì'nań daayodląągo bichągháshé daanlińíi itisgo ádaanlzì le'.

11 Díi nchaago k'e'eshchińíi dashíi nohwich'ì' k'eshilchíni daah'ijj.

12 Nnee dabíi zhá nlt'éeego daabineł'ijgo hádaat'ińíi circumcise ádaanohwi'dolneh daanohwiłńii; Christ bits'ìlma'áhi yaa yádaakti'yúgo dánko biniidaagonlt'éeé doleehíi bighą ádaanohwiłńii.

13 Dabíi circumcise ádaabi'deszaa ndi begoz'aaníi doo dawa yikísk'eh ádaat'ee da; áídá' nohwíi da'ádaanohwiłńiiigo circumcise ádaanohwi'deszaahíi yee ídaa da'odlíigo yádaakti'híi bighą circumcise ádaanohwi'dolńiiigo hádaat'ijj.

14 Doo nt'é bee ída'oshdlíigo yashti' da, Jesus Christ nohweBik'ehń ts'ìlma'áhi yiká' daztsąąhíi zhá bee ída'oshdlíigo yashti'go Bik'ehgo'ihì'nań áshłsì le', ái bee ni'gosdzán biká' ágot'eehíi daztsąąhíi k'ehgo shich'ì' at'éeé, ła'íi shíi ąldó' ni'gosdzán biká' ágot'eehíi dasiitsąąhíi k'ehgo bich'ì' ánsht'ee.

15 Christ Jesus bił dała'á daanohłijyúgo, circumcise ádaanohwi'deszaayúgo, dagohíi doo circumcise ádaanohwi'deszaa dayúgo, doo iljí da, ndi ánídégo ánádaanohwi'deszaahíi zhá iljí.

16 Díí ádishniihíí yikísk'eh daahikáhíí Bik'ehgo'ihí'nań bits'á'dí' ilch'į'gont'ééhíí la'íí bilgoch'oba'íí bee yich'į' goz'ąą le', áí da'anii Israel hat'i'íí daanliigo Bik'ehgo'ihí'nań bichągháshé daanlii.

17 Kodí' godezt'i'go díí bighą doo hadín nash-inł'óg da le': ilk'idá' Jesus nohweBik'ehń bighą shid shiká'zhį' hit'įi.

18 Shik'íiyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bilgoch'oba'íí daanohwiyi' yuńe' begoz'ąą le'. Doleelgo at'éé.

The New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ

New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache, Western)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012, Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049